20/02/2019

Ηθικός αίνος, για την σεμνή κόρη – συμπολιούχο των Αθηνών Αγία Φιλοθέη

/ Γνώμες

Κείμενο: Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Με βαθιά κατάνυξη, άχραντο λυρισμό, αλλά και την καθολική συμμετοχή του λαού των Αθηνών, εορτάστηκε πανηγυρικά την Δευτέρα 18-2-19, η σεπτή μνήμη της Δέσποινας των Αθηνών Αγίας Φιλοθέης. Της έξοχης ηθικά μορφή της ορθοδοξίας μας, που κραταίωσε την ορθόδοξη πίστη στην τουρκοκρατούμενη Αθήνα, με το απαρασάλευτο θρησκευτικό της συναίσθημα, γαλούχησε πολλές νεαρές και απροστάτευτες κοπέλες της εποχής της, στο δρόμο της ηθικής αρετής, διασώζοντάς τες συνάμα από την αρπαγή και την ατίμωση των Τούρκων, πρωτοστάτησε στην τεχνική εκπαίδευση των Αθηναίων παίδων – διαθέτοντας για τον σκοπό αυτό την περιουσία της – για να φορέσει τελικά το στέφανο του μαρτυρίου, για την πίστη του Χριστού μας, στον οποίο αφιέρωσε την ηθική και βιολογική της ικμάδα. Σκέπασε η πανύμνητη Δέσποινα των Αθηνών Αγία Φιλοθέη, με το βαθλύβλυστο θεολογικό της σήμα όλη την πόλη, από την Καλογρέζα – καλή καλογριά – την Φιλοθέη και το Ψυχικό από το πηγάδι που είχε ανοίξει η αγία για να δροσίζονται οι χωρικοί και να ανατείνεται η ΨΥΧΗ τους – έως και τα Πατήσια που μαρτύρησε, όλη την πόλη και έκτοτε το ιερό της βήμα, κατευοδώνει τους Αθηναίους. Και ανέβλυζε σήμερα η ιερά Μητρόπολή μας, αυτή την κατάνυξη, αλλά

και την ιερότητα της Αγίας μας, για την σεπτή μνήμη της, φιλοξενώντας και το ιερό λείψανό της.

Κατά την ορθόδοξη παράδοση, η Αγία Φιλοθέη είδε το φως της ζωής, σε ένα περιβάλλον οικονομικής ευμάρειας και ηθικής ευκρασίας το 1522 μ.Χ. στην τουρκοκρατούμενη Αθήνα. Οι πλούσιοι γονείς της Άγγελος και Συρίγα Μπενιζέλου, ευλαβέστατοι Αθηναίοι, είχαν αποκτήσει την κόρη τους, μετά από πολύ κόπο. Η μητέρα της προσπαθούσε εμμανώς να αποκτήσει παιδί, αλλά επι ματαίω. Αλλά η Παναγία εισάκουσε τις ικεσίες της και τις χάρισε την Φιλοθέη. Πήγε κάποτε έτσι η σεμνή Συρίγα να προσευχηθεί στο ναό της Θεοτόκου και από την μακρά και επίμονη προσευχή της την πήρε ο ύπνος. Αίφνης ξύπνησε και αισθάνθηκε ένα δυνατό φως να βγαίνει από την εικόνα της Παναγίας και να εισέρχεται στην κοιλιά της ! Και εξέλαβε το θείο αυτό σημάδι ως προπάτορα της εγκυμοσύνης της. Πράγματι μετά από λίγο καιρό, η ευσεβής Συρίγη γέννησε την κορούλα της, την Ρηγούλα ή Ρεβούλα, από το Παρασκευούλα, που ήταν το βαφτιστικό της όνομα.

Στα 14 της πάντρεψαν την Φιλοθέη με έναν πλούσιο, μεγάλης ηλικίας Αθηναίο και παρά την θέλησή της – προκειμένου και να την προστατέψουν από τους Τούρκους – αφότου είχε αποκτήσει και μια υποδειγματική μόρφωση για την εποχή της μιλώντας και ξένες γλώσσες και ενώ ήταν έκδηλη σε κάθε της βήμα, η έφεσή της προς την θεία δύναμη. Με τον θάνατο ωστόσο των γονέων της και του συζύγου της, δόθηκε η δυνατότητα στην ευλαβική Φιλοθέη, να ικανοποιήσει τον μύχιο πόθο της και να αφιερωθεί στον Θεό. Και πρώτιστο μέλημά της, ήταν να ιδρύσει κατ΄ εντολή – σε όραμα που είχε δεί- του πρωτοκλήτου Αγίου Ανδρέα, ένα γυναικείο μοναστήρι που έφερε τιμητικά και το όνομά του. Το οποίο επάνδρωσε με σημαντικές υποδομές, πρόσθετα οικοδομήματα, υποστατικά και μετόχια, καθιστώντας το, κατ, ουσίαν πέρα από μοναστήρι και σχολείο, για τις αδύναμες κοπέλες που προσέφευγαν, για να μονάσουν, να μορφωθούν, αλλά και να προστατευτούν από το λεπίδι και την ατίμωση των Τούρκων. Το μοναστήρι αυτό και μετά το μαρτύριο από τους Τούρκους της Αγίας, διατηρούνταν για πολλά χρόνια, επενδυμένο με πολύτιμα χρυσοΰφαντα άμφια και ιερατικά σκεύη, με τα οποία πραγματοποιούνταν ιερές ετήσιες τελετές και αγρυπνίες. Πρωτίστως όμως λαμπρύνονταν ηθικά από την φύλαξη του τιμίου λειψάνου της Αγίας, που μυροβολούσε, καταδεικνύοντας την αγιότητά της. Το εμπνευσμένο παράδειγμα της Αγίας Φιλοθέης, ακολούθησαν πολλές κοπέλες και σε λίγο διάστημα είχε αποκτήσει το Μοναστήρι ένα δυναμικό 200 μοναχών, ενώ παράλληλα συνιστούσε απάνεμο λιμάνι για τους κατατρεγμένους, τους αδυνάμους, τους ασθενείς και τους πεινασμένους.

Στο ίδιο μήκος κύμματος ξεδιπλώνοντας η Αγία, την πολυεπίπεδη προσφορά της στην αθηναϊκή κοινωνία και έχοντας συνείδηση της υψηλής αποστολής της παιδείας, για την ανάσταση του γένους, ίδρυσε πλήθος από τεχνικά σχολεία, υφαντήρια, νοσηλευτήρια και φιλανθρωπικά ιδρύματα, που προξένησαν μια ηθική κοσμογονία στην σκλαβωμένη Αθήνα. Σχολεία που όπως ***πίστευε «διὰ τοὺς παίδας τῶν Ἀθηναίων, διὰ ν’ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τὴν δόξαν τῶν προγόνων των».*** Πολύ σημαντική επίσης η προσπάθεια της μεγάλης κόρης των Αθηνών, να αποτρέψει και να αναχαιτίσει τον εξισλαμισμό και την αρπαγή πολλών νεαρών ελληνίδων από τους δυνάστες Τούρκους. Σε αυτήν εξάλλου την κατεύθυνση και η αλληλογραφία της, με την Γερουσία της Βενετίας το 1583 μ.Χ., προκειμένου να εξεύρει πόρους, για να συνεχίσει απρόσκοπτα το πολυμερές έργο της. Για το οποίο η φήμη της εκσπάζει τα όρια της Αθήνας και την αναβιβάζει στο βάθρο της σωτήρος του έθνους σε όλη την Ελλάδα. Ωστόσο όμως αυτή η συμβολή της Αγίας θορυβεί σφόδρα τους Τούρκους, που την συλλαμβάνουν με σκοπό να την τρομοκρατήσουν. Η Φιλοθέη όμως δεν κάμπτεται στις απειλές και με παρρησία τους απαντά, πως θα είναι

κότινος αριστείας, να πάει όσο πιο γρήγορα στην αγκάλη του Θεού, φορώντας τον στέφανο του μαρτυρίου. Τελικά με την θεία παρέμβαση, παρενεβλήθησαν ορισμένοι Χριστιανοί και απέτρεψαν, την θανάτωσή της. Ενώ με την απελευθέρωσή της, η Αγία επανέκαμψε στο Μοναστήρι της. Συνεχίζοντας η Δέσποινα το ηθικοπλαστικό της έργο, για την εκπαίδευση και πνευματική αγωγή των νεαρών κοριτσιών, που κατέφευγαν σε αυτό. Συνάμα προσέφυγε στην Τζιά, όπου είχε ιδρύσει και κεί Μετόχι, για να υποδέχεται τις κοπέλες, που δεν ήθελαν να φιλοξενηθούν στην Μονή της Αθήνας, στην μύτη των Τούρκων. Τα βαθιά δάκρυα και η προσευχή της ενάρετης Φιλοθέης, της είχαν χαρίσει από την θεια δύναμη θαυματουργικές ιδιότητες. Έτσι απήλλαξε από την τυραννία του σατανά έναν νεαρό βοσκό, που μικρός ήταν δέσμιος της κλεψιάς και της ραδιουργίας, ενώ με την κατάληψή του από το διάβολο γύριζε στα βουνά γυμνός και τετραχειλισμένος, παρουσιάζο-ντας ένα θέαμα ελεεινό. Η Αγία με την προσευχή της τον απελευθέρωσε από τον σατανά και έκτοτε ο βοσκός αφιερώθηκε στον θεό και έγινε μοναχός, εκδηλώνοντας πλέον τις πιο αξιοθαύμαστες μοναστικές αρετές !

Όλη αυτή η δράση της Φιλοθέης που της προσέδιδε και πελώρια κοινωνική ισχύ, εξόργισε τους Τούρκους και έτσι έβαλαν σε εφαρμογή σχέδιο να την εξοντώσουν. Στις 2 Οκτωβρίου 1588, οι Τούρκοι έσπευσαν στο μονύδριο του Αγίου Ανδρέα, που είχε ιδρύσει στα Πατήσια και στο οποίο η Αγία εόρταζε την μνήμη του Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτου, πραγματοποιώντας ιερά αγρυπνία και αφού από τον μαντρότοιχο εισέβαλαν στο ναΐδριο, συνέλαβαν την Αγία και καταμαστιγώνοντας την σε μια κολώνα στο δεξιό μέρος της εισόδου του ναού – που διασώζεται και σήμερα – άφησαν την Φιλοθέη ημιθανή. Οι καλόγριές της την μετέφεραν στην κρύπτη της στην Καλογρέζα, όπου και παρέδωσε το πνεύμα της στην θεία δύναμη, στις 19 Φεβρουαρίου του 1589. Μέρες μετά τον θάνατο της, το μνήμα της αγίας ευδωδίαζε, δείχνοντας την θεία ευλογία της, ενώ και ένα χρόνο μετά την ανακομιδή των ιερών λειψάνων της, αυτό παρέμεινε ακέραιο. Με πρόταση του Μητροπολίτη Αθηνών Νεοφύτου, προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη Ματθαίο Β΄, αγιοκατατάχθηκε στην ιερά χορεία των Αγίων μας. Και η ευλογημένη και σεπτή μορφή της, έκτοτε σκέπει την πόλη των Αθηνών – που τόσο αγάπησε και τόσο της πρόσφερε – και τους ευλαβείς κατοίκους της.

Στην φεγγοβολούσα εκκλησία της Μητρόπολης έτσι, από την λαμπρότητα και την ιερότητα της ημέρας, έσπευσε σύσσωμος ο ευσεβής αθηναϊκός λαός, για να τιμήσει την πολιούχο και Έφορό του, Αγία Φιλοθέη και να αρδεύσει ηθικές δυνάμεις, στους σκληρούς και άστατους ηθικά καιρούς μας. Του πανηγυρικού εσπερινού χοροστάτησε ο σεπτός Επίσκοπος Θεσπιών και Πρωτοσύγκελος της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, κ.κ. Συμεών Βολιώτης, συγχοροστατούντων πολλών

ευλαβών αρχιμανδριτών και ευσεβών ιερέων της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Με το πέρας του εσπερινού, ο σεπτός Επίσκοπος κ.κ. Συμεών – που κοσμεί την ελλαδική εκκλησία, με την οιστρηλατημένη θεολογικά και κοινωνικά παρουσία του – αφού διεβίβασε το ευγενές μήνυμα του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, για την αγία ημέρα, τόνισε εμφατικά, τα έξοχα ηθικά μηνύματα που αποπνέει ο ενάρετος βίος της σεμνής κόρης των Αθηνών, Αγίας Φιλοθέης και μας ευχήθηκε εγκάρδια, να αναβαπτιστού-με ηθικά μέσα σε αυτά. Επακολούθησε αρτοκλασία.